

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ГІДРОТЕХНІЧНОЇ МЕЛІОРАЦІЇ ЛІСОВИХ ЗЕМЕЛЬ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 205 Лісове господарство
Освітня програма «Лісове господарство»
Рік навчання 3, семестр 5
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 4,0
Мова викладання українська

Дударець Сергій Миколайович, доцент, канд. с.-г. наук

dudarets@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1132>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у вивченні способів докорінного поліпшення земель шляхом зміни гідрологічного режиму територій. Зрошення у зоні недостатнього зволоження та осушення надмірно зволених земель у комплексі з лісівничими і лісокультурними заходами є важливими засобами підвищення продуктивності лісових земель та існуючих лісових насаджень. У задачу вивчення основ гідротехнічної меліорації входять теоретичні і практичні питання зрошення об'єктів лісового і садово-паркового господарства, зокрема технологічні аспекти поливу дощуванням, використання автоматизованих систем мікрозрошення та особливостей їх проектування, експлуатації та догляду за ними, а також основних положень осушення лісових площ.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.

ФК10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

ФК12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання
Модуль 1				
Тема 1. Сучасний стан та теоретичні основи гідротехнічних меліорацій лісових земель	4/4	Знати сучасний стан гідротехнічних меліорацій; розуміти перспективи їх розвитку в Україні; розрізняти види та способи зрошення.	Виконати практичні заняття щодо характеристики природних умов об'єкту проектування гідротехнічних заходів (в т.ч. в elearn).	20
Тема 2. Зрошення лісових розсадників, плантацій і садів	6/6	Знати різновиди систем краплин-ного зрошення та розуміти принцип їх роботи; викорис-товувати системи автоматизованого поливу; аналізувати технічні харак-теристики дощу-вальних пристроїв.	Виконати практичні заняття із опису елементів автоматизованого поливу, розрахунок елементів режиму зрошення (в т.ч. в elearn), виконання самостійної роботи.	20
Тема 3. Джерела зрошення і обводнення	4/4	Знати вимоги до проектування і спорудження ставків з греблею; розрізняти типи конструкцій гребель; викорис-товувати джерела обводнення для потреб лісового господарства.	Виконати практичні заняття із розрахунку потужності насосної станції та опису технології будівництва греблі (в т.ч. в elearn), написання есе.	20
Тема 4. Засолення ґрун-тів та заходи боротьби з ним	2/2	Знати причини первинного і вторинного засолення ґрунтів;	Виконати самостійну роботу щодо характеристики	

		розуміти вплив засолення на ріст і розвиток деревних рослин; застосовувати заходи із попередження вторинного засолення ґрунтів.	заходів із запобігання вторинному засоленню ґрунтів (в т.ч. в elearn).	10
Модуль 2				
Тема.5. Об'єкти осушення та причини їх утворення	4/4	Знати причини утворення перезволожений ґрунтів; розуміти вплив осушувальних меліорацій на фізико-хімічні властивості ґрунту і деревну рослинність; вміти виконувати розрахунок норми осушення.	Виконати практичні заняття щодо проектування і розрахунку параметрів осушувальних каналів.	20
Тема 6. Осушення відкритими каналами та горизонтальним дренажем	6/6	Знати загальні поняття про методи і способи осушення; вміти проектувати нескладні осушувальні системи; використовувати різні способи осушення.	Виконати практичні заняття щодо гідрологічного і гідравлічного розрахунків, проектування інженерних споруд на осушувальній системі.	30
Тема 7. Культуртехнічні заходи на осушених землях	2/2	Знати способи заліснення осушених площ; використовувати підготовку площі та первинний обробіток ґрунту під лісові культури.	Виконати практичні заняття із проектування культуртехнічних заходів на осушених землях.	10
Тема 8. Екологічні аспекти гідротехнічних меліорацій	2/2	Знати екологічні аспекти гідротехнічних меліорацій; використовувати дані еколого-меліоративного моніторингу	Виконати самостійну роботу щодо характеристики основних складових еколого-меліоративного моніторингу	10
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Гідротехнічні меліорації лісових земель : підруч. / Юхновський В.Ю., Конаков Б.І., Дударець С.М., Малюга В.М. Київ : КондорВидавництво, 2014. 374 с.
2. Гідротехнічні меліорації лісових земель : навч. посіб. / Юхновський В.Ю., Шевченко О.В., Дударець С.М., Конаков Б.І. Київ : Арістей, 2007. 314 с.
3. Гурін В.А., Степаненко М.Г., Степаненко М.П. Технологія зрошення : навч. посібн. Рівне : НУВГТП, 2013. 381 с.
4. Доценко В. І., Морозов В.В., Онопрієнко Д.М. Зрошення сільськогосподарських культур способом дощування : навчальн. посібн. Херсон : ОЛДПЛЮС, 2014. 446 с.
5. Системи краплинного зрошення : навчальн. посібн. / Ромащенко М.І., Доценко В.І., Онопрієнко Д.М., Шевелєв О.І. Київ-Дніпропетровськ : Оксаміт-текст, 2007. 170 с.

Допоміжна:

1. Григора І.М., Воробйов Є.О., Соломаха В.А. Лісові болота Українського Полісся (походження, динаміка, класифікація рослинності). Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 515 с.
2. Григора, І.М., Якубенко Б.Є., Алейніков І.М. Рекомендації до використання рослинницької і торфової сировини лучних та болотних природних угідь Київщини. Київ : НАУ, 2005. 24 с.
3. Ромащенко М.І., Балюк С.А. Зрошення земель в Україні. Стан та шляхи поліпшення. Київ : Світ, 2000. 114 с.

4. Ромащенко М.І., Корюненко В.М., Юрченко Т.П. Рекомендації з технології краплинного зрошення розсадників плодових культур. Київ : Мінагрополітики, НААН, ІВПіМ, 2012. 82 с.
5. Сидоренко А.М., Михайленко Ю.І. Меліоративні машини. Київ : Урожай, 1989. 280 с.
6. Сучасний стан, основні проблеми водних меліорацій та шляхи їх вирішення ; за ред. П.І. Коваленка. Київ : Аграрна наука, 2001. 215 с.
7. Порядок оцінки солонцюватості ґрунтів у зонах впливу зрошуваних систем : посібн. / С.А. Балюк та ін. Київ : ІГМ УААН, 2002. 19 с.

Інтернет-джерела:

1. Закон України про меліорацію земель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-14>.
2. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
3. Водний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.
4. Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Меліорація і водне господарство» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mivg.iwpim.com.ua/index.php/mivg>.
5. Збірник наукових праць "Гідротехніка" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-dijalnistj/vidannja-universitetu/ghidrotekhnika/vipuskizbirnika-naukovikh-pracj-ghidrotekhnika/vipusk-1>.